

Reilu kilpailu ja parempi sääntely

Markkinat auki ja julkisesta sektorista aito mahdollistaja

Tilannekuva:

- Kuntasektori kasvattaa edelleen merkittävästi yritystoimintaansa. Kuntayhtiöiden osuus markkinoilla on noin 8 miljardia ja kasvaa edelleen hyvinvointialueiden liittyessä kuntien yhtiöihin -> kunnat operoivat toimialoilla, joilla on jo runsaasti yksityisiä yrityksiä
  - Esimerkkinä ateriapalvelut, kiinteistönhuolto, taloushallinto, vartiointi, ict -palvelut
- Hankintalakia voidaan kiertää hyvin pienillä in-house omistusosuuksilla vailla tosiasiallista määräysvaltaa yhtiössä -> kilpailuttamattomat hankinnat ja kuntien yritystoiminta vääristävät kilpailua ja luovat tehottomuutta julkisten varojen käyttöön
- Kuntayhtiöiden ulosmyynti muille kuin omistajilleen on edelleen sallittua: 5% liikevaihdosta ja enintään 500 000. Määrät ovat Suomen kotimarkkinoihin nähden suuria. -> markkinahaitat ovat paikallisia ja alueellisesti merkittäviä ja heikentävät alueiden elinvoimaa.
- Nykyinen kilpailuneutraliteettisääntely ei toimi: Valvonta perustuu neuvottelun ensisijaisuudelle. Ero erimerkiksi kartellivalvontaan on merkittävä. Kuntayhtiöiden kilpailurikkomuksista ei voida määrätä julkiselle toimijalle rahallisia sanktioita, kuten kilpailua rikkoville yrityksille voidaan.

EK:n viestit päättäjille

- Julkisen sektorin roolia on kirkastettava reippaasti ja rajattava kuntalaissa kuntien mahdollisuutta harjoittaa elinkeinotoimintaa markkinoilla: julkisen sektorin tehtävä on varmistaa, että yksityisten yritysten välinen kilpailu toimii, eikä toimia itse markkinahäirikönä.
- Julkisia palveluita on avattava entistä enemmän yksityisille yrityksille – erityisesti uusien hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa: oman tuotannon sijaan yhteistyötä ja suotuisan toimintaympäristön luomista
- Kuntayhtiöiden toimintaa tulee säännellä myös lainsäädännöllä tarkemmin ja keinoitekoiset sidosyksikköjärjestelyt on kiellettävä - sidosyksikköön liittymisen tulee edellyttää todellista ja merkittävää omistusosuutta yhtiöstä. Ulosmyynti muille kun omistajille pitää kieltää kokonaan.
- Kaikki julkisen sektorin hankinnat tulisi kilpailuttaa – julkisten varojen käytön tulisi aina perustua huolelliseen kilpailutukseen, ei suoramyyntiä eikä ohituskaistoja.
- Julkisen sektorin yhtiöiden hinnoittelun markkinaperusteisuus ja –ehtoisuus on varmistettava. Kuntien ja hyvinvointialueiden itse tuottamien palveluiden kustannusrakenteet on selvitettävä kunnolla. Ne tulee julkaista ja olla helposti käytettävissä. Tehottomat palveluyksiköt pitää ulkoistaa.
- Kilpailulakiin tulee sisällyttää tuntuvat sanktiot julkiselle sektorille kilpailuneutraliteettisääntelyn rikkomisesta ja rikkomusten seurauksena pitää olla vahingonkorvausvelvollisuus, kuten yrityksilläkin.

Lisätiedot:

Kilpailuasiantuntija Annaliisa Oksanen, annaliisa.oksanen@ek.fi, @Oksa2Oksanen

Johtaja Tommi Toivola

Reilu kilpailu ja parempi sääntely

Suomeen on laadittava kiireesti kilpailua edistävä toimenpideohjelma

EK:n viestit päättäjille

- Yritysten kotimaisen toimintaympäristön toimivuus on lähtökohta yritystemme pärjäämiselle maailmalla. Toimintaympäristöstä myös riippuu, halutaanko Suomeen sijoittua ja sijoittaa.
- OECD:n tuoreet raportit osoittavat, että tilanteemme ei ole ollenkaan niin optimaalinen kun luulemme: olemme jääneet investointien houuttelemisessa merkittävästi muiden Pohjoismaiden ja Baltian jalkoihin.
- Liika sääntely nostaa markkinoille tulon kynnystä, heikentää mahdollisuuksia innovoinnille ja heikentää tuottavuutta ja kasvua
- Suomi sääntelee kilpailijamaita enemmän mm kaupan, liikenteen ja rakentamisen aloja. Jotta tulemme houkuttelevammaksi, on sääntelyä purettava
- Julkisen sektorin rooli on edistää yksityistä sektoria ja varmistaa että yksityisten välinen kilpailu toimii. Julkisen sektorin ei kuulu myöskään sääntelyllä ohjata perusteettomasti yksityistä elinkeinotoimintaa markkinoilla. Julkisomisteisten yritysten toimintaa ja toimintamahdollisuuksia markkinoilla ei ole tarpeen lisätä, ja erityistehtäväyhtiöiden toiminnan on syytä rajoittaa erityistehtävän suorittamiseen.
- Hallinnollisia velvoitteita on kevennettävä huomattavasti: pidetään sääntelymme kansainvälisesti kilpailukykyisenä
- Avataan markkinoita ja lisätään reilua kilpailua toteuttamalla kilpailua edistävä toimenpideohjelma. Puretaan eri hallinnonaloilla kilpailukykyä heikentävä sääntely, toteutetaan uudet kasvua edistävät sääntelyhankkeet ja luovutaan hankkeista, joiden kustannukset ylittävät niiden hyödyt.
- Avataan markkinoita vastuullisesti ja tehostetaan kilpailua alkoholin vähittäismyynnissä. Alkoholin vähittäismyynnin avaamisessa on otettava huomioon myös alkoholin liikakäytön haittavaikutukset. Avataan markkinoita vastuullisesti ja hallitusti ja tehostetaan kilpailua lääkejakelussa. Lääkejakelun osalta tavoitteena on kustannustehokas ja laadukas lääkejakelu, joka kattaa koko maan.
- Kilpailuviranomaisen resursseja on lisättävä tuntuvasti kilpailua eniten vahingoittavan toiminnan valvomiseen – isoimmat hyödyt saavutetaan kartelli- ja kilpailuneutraliteetin valvonnalla
- Kilpailuneutraliteettirikkomukset pitää sanktioida ja niiden seurauksena pitää olla vahingonkorvausvelvollisuus – kuten yksityisen sektorin yritystenkin kohdalla on säännelty.
- Yrityskauppa- ja valvontaan ei tarvita otto-oikeutta, eli oikeutta puuttua niihin jälkikäteen. Yritysten oikeusturvaa ja ennustettavuutta kilpailuprosesseissa tulee parantaa.

Lisätiedot:

Kilpailuasiantuntija Annaliisa Oksanen, annaliisa.oksanen@ek.fi, @Oksa2Oksanen

Johtaja Tommi Toivola